

Ferrer de la Creu

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Demarcació de Salo
Emplaçament	Carretera de Salo (BV-3002) al km. 8,6 sortida a Salo i camí nord i després sud-oest uns 500 m
Alçada:	456

Coordenades:

Latitud:	41.84451
Longitud:	1.64212
UTM Est (X):	387269
UTM Nord (Y):	4633404

Classificació

Número de fitxa	08229 - 396
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Les restes de l'antic molí són molt limitades
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Pla especial del catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (núm. 25)
Data aprovació:	dc., 20/01/2010 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	001307300CG83D0001DU
Fitxes associades:	

[Cal Forner](#)
[Molí de Salo](#)

Autoria de la fitxa
Data de registre de la fitxa:

Jordi Piñero Subirana
dc., 11/10/2017 - 02:00

Descripció

Casa rural de moderna construcció emplaçada sota el turó on hi ha el poble de Salo i al costat de la riera de Salo, en el punt on aquesta fa un meandre molt pronunciat. Tot i ser una construcció pràcticament nova, la casa està bastida sobre el que havia estat un molí fariner, del qual se'n conserven alguns vestigis a la planta baixa. L'edificació actual, de la dècada de 1980, és de planta quadrada, amb dos pisos i golfes, i consta de diversos coberts al voltant, tots de construcció recent. De l'antic molí en queda la part d'obra subterrània, feta amb carreus perfectament escairats i de molt bona qualitat arquitectònica. En aquesta cambra, corresponent al carcabà del molí, es conserva una turbina i, al seu damunt (en un magatzem de la planta baixa de la casa), hi ha les dues moles que tenia el molí: una destinada a farina i l'altra a l'oli. El molí era accionat per una roda hidràulica vertical. També queden lleugers vestigis del que havia estat la bassa del molí. Es troben al jardí situat al sud-est de la casa. La resclosa i el rec són els elements que es conserven en més bon estat, ja que fins una època força recent s'havien utilitzat per a regar. Al cobert situat al nord de la casa antigament hi havia la ferreria del molí.

Observacions:

Informació oral facilitada per Joan Esquius Puig

Història

Originàriament la casa coneguda com cal Ferrer de la Creu era la que avui es diu cal Forner, al nucli de Salo. Encara consta així en la inscripció del balcó, de l'any 1866. En efecte, era la casa del ferrer i estava al costat de la creu de terme de Salo. La ferreria era junt al molí, que es trobava una mica més avall, a l'actual casa que avui es coneix com el Ferrer de la Creu. En els seus orígens la família propietària eren una branca dels Esquius que tenien el Molí de Salo. Un fadrister dels Esquius va marxar de la casa mare per crear un altre molí. Això devia ser a mitjans de segle XIX (segons la inscripció de la casa, el 1866), unes quatre generacions anteriors a l'actual. Aquesta nova branca dels Esquius tenien el molí i la ferreria al costat de la riera, i vivien a la casa del poble. A mitjan segle XX Emili Esquius Morros va dividir l'heretat en dues parts, una per a cadascun dels seus fills mascles. A Josep Esquius Palà li va tocar la casa del poble, i a Francisco Esquius Palà li va tocar el molí i ferreria. Francisco Esquius va ampliar la petita caseta que aleshores hi havia sobre el molí i va instal·lar-s'hi a viure amb la seva família. El molí funcionava amb una roda hidràulica vertical de dimensions no gaire grans. El mateix sistema que al Molí de Salo. El moviment del molí s'aprofitava també per accionar una manxa d'aire que alimentava la fornal de la ferreria. A la segona meitat del segle XX l'antiga roda es va substituir per una turbina, feta per un manyà de Cardona. El molí va funcionar fins al principi de la dècada de 1970. Entorn de 1987 la casa s'amplià i es reformà per complet adoptant l'aspecte actual.

Bibliografia

GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 25).

